

P.B.Z

Directie Ruimte, Milieu en Water

21 DEC 2006

Provincie Zeeland

Het Groene Woud 1 Middelburg Postadres: postbus 165 4330 AD Middelburg
telefoon (0118) 63 17 00 fax (0118) 63 47 56

bericht op brief van: 17/07/2006
uw kenmerk: 2006009922
ons kenmerk: RMW0614685/NB.06.014
afdeling: Landelijk Gebied en Water

Waterschap Zeeuwse Eilanden
t.a.v. heer B.W. Veldhuis
Postbus 1000
4330 ZW MIDDELBURG

bijlage(n): -
behandeld door: J.F. Brillman
doorkiesnummer: 0118-631154

onderwerp: Vergunning ex artikel 19d, eerste lid, van
de Natuurbeschermingswet 1998
dijktraject Tholen 2
Verland.

verzonden: 18 DEC, 2006

Middelburg, 15 december 2006

PROJECTBOND OPLEVERING	ACTIE	INFO
DATUM ONTVANGST		
PROJECTMANAGER		X
MANAGER PROJECTBEHEERSING		
SECRETARIAAT		
TECHNISCH MANAGER		
OMGEVINGSMANAGER		X
PROJECTSECRETARIS		
COÖRDINATIEMANAGER		
TECHNIEK Disciplinair Ontwerp		
TECHNIEK Disciplinair Kennis		
TECHNIEK Adviseur Toetsingen		X
L. Kops		
18 DEC 2006		
No. 2006016972		
CLASSIFICATIE P.B.Z. B. d. R. H. V.		
CIRCULATIE MAP		
WW/BPL/W. Steiden		

Geachte heer Veldhuis,

1. Inleiding

In uw bovengenoemde brief, die op 18 juli 2006 is ontvangen, verzoekt u vergunning ex artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998 voor het uitvoeren van dijkverbeteringswerkzaamheden aan het dijktraject Tholen 2: Poortvliet-, Nieuw Strijen-, Klaas van Steenland en de Schakerloopolder in het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

De ontvangst van uw aanvraag is op 1 augustus 2006 (kenmerk RMW0608732/NB.06.014) bevestigd. Bij brief van 4 oktober 2006 (kenmerk RMW0611390/NB.06.014) hebben wij de termijn van afhandeling verlengd met 13 weken

Uw aanvraag heeft betrekking op het dijkgedeelte tussen dijkpaal 1042 + 85 meter en dijkpaal 1079 + 75 meter. In het westen van het traject, ter hoogte van dijkpaal 1045 + 65 meter ligt het gemaal Loohoek. Tussen dijkpaal 1055 + 25 meter en dijkpaal 1056 + 50 meter is in 1997 door het Waterschap een dijk tuin aangelegd. In het midden, nabij dijkpaal 1060, ligt het haventje Strijeham met in de buurt twee campings. Ongeveer ter hoogte van dijkpaal 1065 zit een uitstulping, als gevolg van een reparatie na een plaatselijke afschuiving. Het traject grenst in het oosten aan de Oesterdam.

Het betrokken gebied raakt de percelen kadastraal bekend gemeente Tholen sectie P, nrs. 1075 en 1076, kadastraal bekend gemeente Poortvliet sectie O, nrs. 450, 451, 455, 461, 490, 743, 744 en 745.

2. De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het versterken van een dijktraject Tholen 2: Poortvliet-, Nieuw Strijen-, Klaas van Steenland en de Schakerloopolder (hierna te noemen: Tholen 2).

De werkzaamheden zullen plaats vinden in de periode van 1 april tot 1 oktober 2007. Ter onderbouwing van uw verzoek heeft u meegezonden het rapport "Planbeschrijving Verbetering gezette Steenbekleding Tholen 2" van het Projectbureau Zeeweringen en het rapport "Passende beoordeling dijktraject Poortvliet-, Nieuw Strijen-, Klaas van Steenland en de Schakerloopolder - deel product", uitgevoerd door het ingenieursbureau Arcadis.

Een groot deel van de Nederlandse dijken wordt aan de zeezijde tegen golven door een steenbekleding beschermd. Uit waarnemingen van het waterschap en onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding niet overal voldoet aan de veiligheidsnorm; dat wil zeggen: ze is onvoldoende bestand tegen zeer zware stormen. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart.

010513 2006 PZDB-B-06219

Vergunning ex art 19d Natuurbeschermingswet The

Hierin werken Rijkswaterstaat, de Zeeuwse waterschappen en de provincie Zeeland samen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is. Na verbetering dient dit dijktraject te voldoen aan de veiligheidsnorm zoals die is vastgelegd in de Wet op de waterkering. Veiligheid is eerste prioriteit, maar daarnaast moet er aandacht worden besteed aan de gevolgen van de dijkverbeteringswerken voor het landschap, de natuur, cultuurhistorie en overige belangen, zoals ruimtelijke ordening, omwonenden en milieu.

3. Beschrijving van de ingreep

Het uit te voeren werk bestaat in hoofdzaak uit:

- Het aanbrengen in de ondertafel van een overlaging met ingegoten breuksteen als nieuwe bekleding. Deze overlaging wordt voorzien van 'schone koppen' door het schoonborstelen van de koppen van de stenen, of door deze af te strooien met lavasteenslag.
- Het toepassen van betonzuilen in de boventafel. Ter hoogte van de uitstulping van de dijk worden over een korte lengte basaltzuilen toegepast (tussen dijkpaal 1065 (+25) tot dijkpaal 1065 (+90)).
- Het aanleggen van een nieuwe kreukelberm voor de dijk.
- Het aanleggen van een nieuwe onderhoudsstrook op de stormvloedberm, met een toplaag van grind-asfaltbeton, welke toegankelijk zal zijn voor fietsers; ook op die plaatsen waar thans wel een fietspad over de kruin loopt, maar op de berm geen onderhoudsstrook aanwezig is.
- Het versterken van het haventje 'Strijendam' door middel van een damwand die achter de haven wordt geplaatst en aansluit op de verbeterde glooiing.

4. Beschrijving van de kwalificerende waarden en instandhoudingsdoelstellingen

4.1 Kwalificerende waarden Natura 2000-gebied Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee afgesloten door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in enige mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats die resulteren in een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen. In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote oppervlakten slikken voor. Binnendijs worden langs de oever een groot aantal karrevelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water. Het water, het intergetijdengebied en de binnendijs gelegen gebieden vormen tezamen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Deze variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling.

Het gebied Oosterschelde behoort tot het Natura2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Oosterschelde is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De Oosterschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van kustwateren (zout), intergetijdengebied, schorren en binnendijkse gronden (o.a. brakke inlagen) die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het gebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/ of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

4.2. Instandhoudingsdoelstellingen

In juni 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) de Natura 2000-Contourennotitie uitgebracht waarin de kaders voor de Natura 2000-doelen worden aangegeven. In deze notitie worden voor de doelen een aantal hoofdlijnen geformuleerd zoals:

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

De doelen zijn verder uitgewerkt in het doelendocument van juni 2006 en het ontwerpbesluit Oosterschelde dat op 27 november 2006 door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is ondertekend. Voor alle grote wateren geldt dat behoud of herstel van de ruimtelijke samenhang tussen geulen, ondieptes, platen en kwelders (of schorren) en de bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen van groot belang zijn.

Voor de Oosterschelde zijn in het doelendocument de volgende kernopgaven geformuleerd:

- Behoud slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedende vogels en rustgebieden voor gewone en grijze zeehond.
- Behoud en herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en mede als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van kwaliteit binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis en voor broedvogels (kluut, sterns) en als hoogwatervluchtplaats, overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

De kernopgaven zijn in het ontwerpbesluit Oosterschelde nader vertaald in instandhoudingsdoelen en doelen per habitatype en soort. In het ontwerpbesluit van 27 november 2006 zijn voor de Oosterschelde de volgende doelen voor habitattypen en soorten opgenomen:

Habitattypen:

- H1160 Grote, ondiepe krekens en baaien: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia spp.* en andere zoutminnende planten: Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A).
- H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*): Behoud oppervlakte.
- H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*): Behoud oppervlakte en kwaliteit schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) en uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (subtype B).
- H7140 Overgangs- en trilveen: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Habitatrichtlijnsoorten:

- H1340 Noordse woelmuis: Uitbreiding verspreiding, omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- H1365 Gewone zeehond: Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie ten behoeve van een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.

Broedvogelsoorten:

- Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
 - A132 Kluut ten minste 2.000 paren;
 - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren;
 - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren;

- A193 Vissdief ten minste 6.500 paren;
- A195 Dwergstern ten minste 300 paren.
- Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
 - A138 Strandplevier ten minste 220 paren.
- Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
 - A194 Noordse stern ten minste 20 paren.

Niet-broedvogelsoorten:

- Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
 - A004 Dodaars gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A005 Fuut gemiddeld 370 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A007 Kuifduiker gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A017 Aalscholver gemiddeld 360 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A026 Kleine zilverreiger gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A034 Lepelaar gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A043 Grauwe gans gemiddeld 2.300 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A045 Brandgans gemiddeld 3.100 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A046 Rotgans gemiddeld 6.300 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A048 Bergeend gemiddeld 2.900 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A050 Smient gemiddeld 12.000 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A051 Krakeend gemiddeld 130 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A052 Wintertaling gemiddeld 1.000 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A053 Wilde eend gemiddeld 5.500 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A054 Pijlstaart gemiddeld 730 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A056 Slobeend gemiddeld 940 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A067 Brilduiker gemiddeld 680 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A069 Middelste zaagbek gemiddeld 350 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A103 Slechtvalk gemiddeld 10 vogels (seizoensmaximum);
 - A125 Meerkoet gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde).
 - A130 Scholekster gemiddeld 24.000 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A132 Kluut gemiddeld 510 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A137 Bontbekplevier gemiddeld 280 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A138 Strandplevier gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A140 Goudplevier gemiddeld 2.000 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A141 Zilverplevier gemiddeld 4.400 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A142 Kievit gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A144 Drieteenstrandloper gemiddeld 260 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A149 Bonte strandloper gemiddeld 14.100 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A157 Rosse grutto gemiddeld 4.200 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A160 Wulp gemiddeld 6.400 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A161 Zwarte ruiters gemiddeld 310 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A162 Tureluur gemiddeld 1.600 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A164 Groenpootruiter gemiddeld 150 vogels (seizoensgemiddelde);
 - A169 Steenloper gemiddeld 580 vogels (seizoensgemiddelde).
- Behoud omvang en kwaliteit leefgebied van:
 - A037 Kleine zwaan
- Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
 - A143 kanoet met gemiddeld 7.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de 'oude doelen'). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen

vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen.

De oude doelen gelden binnen het Natura2000-gebied Oosterschelde voor de deelgebieden 'Oosterschelde-buitendijks' en 'Oosterschelde-binnendijks'.

Deze doelen betreffen in Oosterschelde-buitendijks:

- Behoud van het gebied als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in het West-Palearctische gebied.
- Behoud van het ecologisch samenhangende geheel van open water, platen, slikken en schorren.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen die te danken zijn aan de verscheidenheid van milieu-omstandigheden.
- Behoud van minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen (blaaswier, darmwievegetaties, klein en groot zeegras, Engels slijkgras, zeekraal, zeeaster, kweldergras, schorrezoutgras, lamsoor, zeeweegbree, gewone zoutmelde, strandkweek, zeealsem, rood zwenkgras, zilte rus, melkkruid, Engels gras, schorrekruid, strandmelde, spiesmelde, reukloze kamille, klein slijkgras, knotswier, groefwier en suikerwier), het nationale en internationale belang als overwinteringsgebied, doortrekgebied en permanente verblijfplaats voor een groot aantal vogelsoorten (scholekster, kanoetstrandloper, bonte strandloper, wulp, tureluur, zilverplevier, steenloper, smient, pijlstaart, bergeend, rotgans, brandgans, kleine zwanen, kolganzen, rietganzen, tureluur, wilde eend, visdief, bontbekplevier, strandplevier en kluut), de aquatische zoutwaterlevensgemeenschappen (zeepokken, mosselen, kokkels, platte slijkgaper, wadpier, draadworm, zager, nonnetje, zeeduizendpoot, wadslakje, alikruik, strandkrab, garnaal, slijkgarnaal, wilde mosselbanken, fauna van dijkglooiingen met zakpijpen, zeedahlia's, zee-anjelier, sponzen, oesters, alikruiken, zeepokken, kreeft, zee kat, zeedonderpad, zeenaald, zwarte grondel, botervis, snotolf en harnasmannetje) met vele soorten plantaardig en dierlijk plankton en vissen (schol, schar, bot, tong, haring en sprot) dankzij de goede waterkwaliteit en het (potentiële) leefgebied voor de zeehond.
- Behoud van het weidse karakter en ongereptheid uit een oogpunt van natuurschoon.

Deze doelen betreffen in Oosterschelde-binnendijks:

- Behoud van het gebied, in samenhang met de binnendijkse natuurgebieden, als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in de West-Palearctische trekzone voor vogels.
- Behoud van de inlagen, karrevelden, kreekresten, eendenkooien en een graslandgebied.
- Behoud van de belangrijke ecologische en geohydrologische relaties met de Oosterschelde.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen dankzij de verscheidenheid in milieu-omstandigheden, met name die van getijloze zoute en brakke milieus van gradiëntsituaties van zout naar zoet en van nat naar droog.
- Behoud van de functie als leefgebied voor haas, konijn, mol, wezel, bunzing, hermelijn, noordse woelmuis en rugstreeppad.
- Behoud van minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen, waarin zeldzame plantensoorten voorkomen zoals zee kraal, schorrekruid, schorrezoutgras, kweldergrassen, zilte rus, zeeaster, melkkruid, kamgras, rood zwenkgras, veldgerst, duizendblad, kattedoorn, kleine klaver, riet, zeebies, spiesmelde, slanke waterbies, moeraszoutgras, valse voszegge, zomprus, ruppia, schedefonteinkruid, zilte waterranonkel, zannichellia, duinriet, zeegroene zegge, moeraswespenorchis, bleekgele droogbloem, stijve ogentroost, duindoorn, fraai duizenguldenkruid, zilte zegge, lidsteng, rode waterrepreijs, mattenbies, zeerus, zeegroene rus, kleine lisdodde, brede stekelvaren, wijfjesvaren, moerasvaren, veenmos, oeverzegge, moeraswilgenroosje, waterzuring, lisdodde, oeverzegge, cyperzegge, tweerijige zegge, scherpe zegge, braam, galigaan, geelhartje, rietorchis, greppelrus, krielparnassia, kwelderzegge, strandbiet, zeevinde, blauwe zeedistel, harig wilgeroosje, rietzwenkgras, lamsoor, gevlekte orchis, tener fonteinkruid, gedoornnd hoornblad, waterranonkel, kweek, grote brandnetel, breedbladige orchis, addertong, gewone vlier, meidoorn en hondsdraf).
- Behoud als broedgebied- (bosrietzanger, rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterhoen, meerkoet, dodaars, Kievit, scholekster, tureluur, grutto, kluut, bontbekplevier, strandplevier, kokmeeuw, visdief, noordse stern, eenden, kleine plevier, tjiftjaf, winterkoning, spotvogel, bruine kiekendief en blauw-

borst), foerageergebied (kluut, tureluur, kievit, grutto, smient, rotgans) en pleisterplaats van nationaal en internationaal belang voor kust- en weidevogels, ganzen, eendachtigen en steltlopers.

- Behoud van de variatie in de elementen water, land, dijken, vegetatietypen en vogelrijkdom uit het oogpunt van natuurschoon.

Totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura2000-gebieden zijn vastgesteld zullen wij deze instandhoudingsdoelstellingen, in samenhang met het onder punt 6 vastgestelde beleid, als toetsingskader voor de vergunningaanvraag beschouwen.

5. Wettelijk kader

Per 1 oktober 2005 zijn een aantal artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 alsmede de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen in werking getreden.

Artikel 2, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 stelt dat, voor zover niet anders is bepaald, onder gedeputeerde staten wordt verstaan, gedeputeerde staten van de provincie waarin gebieden als bedoeld in artikel 10a of natuurmonumenten of landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten of beschermde landschapsgezichten geheel of grotendeels zijn gelegen.

Artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet bepaalt dat Onze Minister gebieden aanwijst ter uitvoering van richtlijn (EEG) nr. 79/409 (Vogelrichtlijn) en richtlijn (EEG) nr. 92/43 (Habitatrichtlijn).

Het tweede lid van artikel 10a bepaalt dat een besluit als bedoeld in het eerste lid, de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Tot de instandhoudingsdoelstelling behoren in ieder geval:

- a. de doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van de leefgebieden, voorzover vereist ingevolge richtlijn (EEG) nr. 79/409 of
- b. de doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van de natuurlijke habitats of populaties in het wild levende dier- en plantensoorten voorzover vereist ingevolge richtlijn (EEG) nr. 92/43.

In het derde lid van artikel 10a is aangegeven dat de instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, mede betrekking kan hebben op doelstellingen ten aanzien van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, anders dan vereist ingevolge de richtlijnen, bedoeld in het tweede lid.

Volgens artikel 15a, tweede lid, vervalt de aanwijzing als beschermd natuurmonument met ingang van het tijdstip waarop een gebied wordt aangewezen als Natura2000-gebied.

In artikel 15a, derde lid, is bepaald dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura2000-gebied mede betrekking heeft op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het vervallen besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument.

Artikel 12 eerste lid, bepaalt dat in geval van dringende noodzaak Onze Minister bij besluit een natuurmonument ten aanzien waarvan overeenkomstig artikel 11 een besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument wordt voorbereid reeds voorlopig als zodanig kan aanwijzen voordat de procedure, bedoeld in de artikel 11 en 13 is voltooid.

Artikel 12, derde lid, geeft aan dat het eerste en tweede lid van artikel 12 van overeenkomstige toepassing zijn op gebieden als bedoeld in artikel 10a, eerste lid.

Volgens artikel 15a, tweede lid, vervalt de aanwijzing als beschermd natuurmonument met ingang van het tijdstip waarop een gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied.

In artikel 15a, derde lid, is bepaald dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied mede betrekking heeft op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het vervallen besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument.

Op grond van artikel 19d, eerste lid, is het verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, van Gedeputeerde Staten projecten of andere handelingen te realiseren onderscheidenlijk te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een op grond van artikel 10a, eerste lid, aangewezen

gebied of een gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid, kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Volgens artikel 19e houden Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, rekening:

- a. met de gevolgen die een project of andere handeling, waarop de vergunningaanvraag betrekking heeft, gelet op de instandhoudingsdoelstelling kan hebben voor een op grond van artikel 10a, eerste lid, aangewezen gebied of het gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid, en
- b. met een op grond van artikel 19a of artikel 19b vastgesteld beheersplan.

Artikel 19f bepaalt dat voor nieuwe projecten of andere handelingen waarover Gedeputeerde Staten een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, nemen, en die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een op grond van artikel 10a, eerste lid, of het gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid, maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer alvorens Gedeputeerde Staten een besluit nemen, een passende beoordeling maakt van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied.

Artikel 19g, eerste lid, geeft aan dat een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, slechts kan worden verleend indien Gedeputeerde Staten uit de passende beoordeling, bedoeld in artikel 19f, eerste lid, zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet zullen worden aangetast.

Volgens artikel 19l, eerste lid, neemt een ieder voldoende zorg in acht voor de instandhouding van een gebied aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid, artikel 10a, eerste lid of waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12.

De zorg, bedoeld in artikel 19l, eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, voor zover het een gebied betreft, aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid, dan wel gelet op de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid, nadelige gevolgen voor het gebied, bedoeld in het eerste lid, kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijke handelingen achterwege te laten, dan wel, indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Volgens artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, gelden de besluiten van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden als besluiten als bedoeld in artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998.

6. Beleid

De Habitatrichtlijngebieden zijn nog niet conform artikel 10a, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 aangewezen. Op 8 december 2004 heeft de Europese Commissie de door Nederland aangemelde Habitatrichtlijngebieden op de communautaire lijst geplaatst. Totdat de formele aanwijzingsprocedure is voltooid, kan artikel 6 van de Habitatrichtlijn worden nagekomen met een beroep op de rechtstreekse werking, of door de artikelen 19d en verder, richtlijnconform te interpreteren. Ingevolge de brief van Minister Veerman van 1 september 2006 (TRCJZ/2006/2808) aan de Tweede Kamer, houdt dit laatste in dat de woorden "een op grond van artikel 10a, eerste lid, aangewezen gebied of een gebied waarvan de aanwijzing als zodanig in overweging is genomen als bedoeld in artikel 12, derde lid" ruim worden geïnterpreteerd en dat daaronder ook wordt begrepen een gebied dat op de communautaire lijst is geplaatst.

In de toelichting van de beschikking tot aanwijzing van de "Oosterschelde-buitendijks" tot staatsnatuurmonument (20 december 1990, kenmerk NMF-90-9086) is met betrekking tot de gevolgen van de aanwijzing voor overige beheersaspecten onder 9 het volgende opgenomen.

'De dijken met de bijbehorende vooroeververdedigingen, inclusief de compartimenteringsdammen, hebben primair een waterstaatkundige functie. Het normale onderhoud en beheer aan deze waterstaatswerken kan zonder beperking doorgang vinden. De dijken en dammen zijn echter ook van betekenis

voor de natuurfunctie. De harde substraten bezitten een zeer rijke onderwaterflora en -fauna. Naast de handhaving van de goede waterkwaliteit als essentiële voorwaarde is het beheer van de steenglooingen bepalend voor het voortbestaan van deze levensgemeenschappen. Bij de keuze van materialen en uitvoeringswijze van onderhoud en aanpassings- of herstelwerkzaamheden dienen deze aspecten in de afweging te worden betrokken'.

Voor de Oosterschelde is in 1995 door de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan Oosterschelde 1995 vastgesteld. In dit beleidsplan wordt een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied gegeven. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is de volgende hoofddoelstelling geformuleerd: 'Het behoud en zo mogelijk versterking van de natuurlijke waarden met inachtneming van de basisvoorwaarden van een maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder met name de visserij wordt begrepen.' In 2000 is de Stuurgroep Oosterschelde opgeheven en is de beleidsuitvoering in handen gekomen van het bestuur van het in 2000 opgerichte Nationaal Park Oosterschelde. In het door het Nationaal Park Oosterschelde in 2001 vastgestelde Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Park Oosterschelde wordt het beleid van het Beleidsplan Oosterschelde 1995 voortgezet.

De gehele Oosterschelde (m.u.v. havens) is krachtens de richtlijn inzake het behoud van de Vogelstand (79/409/EEG) aangewezen als speciale beschermingszone (besluit van 28 november 1989, nr. J 897372). In 1996 is de Oosterschelde overeenkomstig artikel 4, lid I van de Habitatrichtlijn aangemeld als speciale beschermingszone. Deze aanmelding is in 2003 geactualiseerd. Op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie de communautaire lijst voor de Atlantische biogeografische regio, waar Nederland toe behoort, vastgesteld. Op grond van het bepaalde in artikel V, eerste lid, van de Wet van 20 januari 2005 tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, dient de Oosterschelde aangemerkt te worden als Natura 2000-gebied (artikel 10a Natuurbeschermingswet 1998).

In december 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ambtelijke concepten van het Natura 2000 doelendocument en zgn. gebiedendocumenten voor de verschillende Natura 2000-gebieden, waaronder de Oosterschelde, aan overheden en maatschappelijke organisaties voor commentaar voorgelegd. In het doelendocument zijn kernopgaven voor de verschillende Natura 2000-landschappen, zoals Duinen en Noordzee, Waddenzee, Delta, geformuleerd. Dit doelendocument is inmiddels in juni 2006 vastgesteld. Op 27 november 2006 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura2000-gebieden, waaronder de Oosterschelde, ondertekend. In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgaven nader uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten. Het Natura2000 doelendocument en het ontwerpbesluit voor de Oosterschelde worden in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken.

7. Advisering en inspraak

Een afschrift van uw verzoek is verzonden naar de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tholen. Daarnaast hebben wij ten aanzien van uw verzoek belanghebbenden zoals het Nationaal Park Oosterschelde, de Zeeuwse Milieufederatie en Vogelbescherming Nederland in de gelegenheid gesteld een zienswijze ten aanzien van uw verzoek naar voren te brengen.

Hiertoe is een ontwerpbesluit toegezonden.

8. Overwegingen

Ten aanzien van uw verzoek hebben wij het volgende overwogen.

De aanvraag dient te worden getoetst aan de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet 1998 en aan het hierboven beschreven beleid. Door deze instrumenten gezamenlijk ontstaat een beschermingskader voor de wezenlijke kenmerken van de waarden van het betrokken Natura 2000-gebied Oosterschelde.

8.1. Passende beoordeling

Op 7 september 2004 heeft het Europees Hof van Justitie (hierna: Hof) uitspraak gedaan op het verzoek om een prejudiciële beslissing betreffende de uitleg van artikel 6 van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, de Habitatrichtlijn. Overwegingen uit het arrest van het Hof maken duidelijk dat, indien een plan of project geen significante gevolgen heeft voor een gebied, het maken van een passende beoordeling niet nodig is. Het Hof geeft in relatie tot artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn in haar uitspraak van 7 september 2004 de mogelijkheid weer dat een plan of project gevolgen voor de relevante specifieke instandhoudingsdoel-

stellingen kan meebrengen, zonder dat dit ook direct significante effecten op deze specifieke instandhoudingsdoelstellingen zal (kunnen) sorteren.

Bij het vervangen van de huidige dijkbekleding is er sprake is van een ingreep in het natuurlijk milieu. De werkzaamheden houden niet direct verband met het beheer en zijn ook niet nodig voor het beheer van de speciale beschermingszone. In het bij de aanvraag gevoegde rapport van Arcadis wordt geconstateerd dat de uit te voeren werken mogelijk significante gevolgen kunnen hebben voor het betrokken gebied en dat een passende beoordeling uitgevoerd moet worden om dit vast te stellen. In het bedoelde rapport is deze passende beoordeling opgenomen; hierin worden de versturende effecten op de natuurlijke waarden van het gebied en de mogelijke gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen beschreven.

De wens tot het uitvoeren van werkzaamheden om de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren en te laten voldoen aan de veiligheidsnormen onderschrijven wij. Bij de beoordeling van uw aanvraag zullen wij ons niet alleen laten leiden door het feit dat het gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en is aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar ook dat voor het gebied de zogenaamde verbrede doelstellingen gelden (artikel 10a, lid 3). Dit betekent dat wij het natuurmonument in zijn geheel, alsmede het natuurschoon in de afweging betrekken en ons niet beperken tot de soorten en typen die geleid hebben tot aanwijzing dan wel aanmelding op grond van de Europese richtlijnen.

8.2. Effecten op natuurwaarden

Bij het uitvoeren van de dijkverbeteringswerken is er een kans dat vogels en andere beschermde dieren verstoord worden en dat habitats beschadigd of vernietigd worden. Bij het beoordelen van de effecten wordt ingegaan op tijdelijke effecten tijdens de aanlegfase en mogelijk permanente effecten door de gewijzigde inrichting. Op het gehele te verbeteren dijkvak is reeds gedurende geruime tijd een buitendijks fietspad aanwezig, waardoor er geen sprake is van een toenemend recreatief gebruik.

Bij de beoordeling wordt uitgegaan van de soorten vogels die volgens het onderzoek van Oosterbaan & den Boer (2005) in het gebied voorkomen, waarbij de landelijke gebruikelijke methodiek van SOVON (van Dijk, 2004) werd toegepast. Dat zijn de vogelsoorten die in zodanige aantallen in de Oosterschelde voorkomen dat het gebied zich hiervoor kwalificeert, alsmede van vogelsoorten die van belang waren in het kader van de aanwijzing van het gebied als natuurmonument. De gehanteerde lijst komt vrijwel geheel overeen met de soorten van de in par. 4.2 genoemde database. Tevens is gebruik gemaakt van broedvogelgegevens van het RIKZ, hoogwatertellingen niet-broedvogels van het RIKZ en de Deltavogelatlas.

Het projectgebied omvat het dijktraject waar de werkzaamheden daadwerkelijk zullen plaatsvinden. Als onderzoeksgebied is gedefinieerd het gebied waarbinnen effecten kunnen optreden als gevolg van de dijkverbetering.

8.2.1 Effecten op broedvogels

Het gedeeltelijk nieuw ingerichte natuurontwikkelingsgebied in de Schakerloopolder is veruit het belangrijkste broedgebied binnen het onderzoeksgebied. Het totale terrein is talrijk aan weidevogels, waaronder de tureluur. Vooral in het nieuw ingerichte gebied broeden kluten, bontbekplevier, visdieven en noorse sterns.

Langs de oever van het kanaal in de Klaas van Steelandpolder nestelde een bruine kiekendief. Alle voorkomende kwalificerende soorten broeden binnendijks. Buitendijks is geen geschikt broedbiotoop voor deze soorten aanwezig.

Permanente effecten zijn uit te sluiten, omdat er geen werkzaamheden plaats vinden in de broedgebieden van deze soorten.

De werkzaamheden kunnen een tijdelijk effect hebben op het aantal broedgevallen van bovengenoemde toetsingssoorten. In het natuurontwikkelingsgebied zijn er broedgevallen van de tureluur, kluut, bontbekplevier, noordse stern en visdief die binnen de 200 meter beïnvloedingszone broeden. De dijk vormt een visuele barrière tussen de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden en het broedgebied, waardoor er vanwege de werkzaamheden aan de dijk naar verwachting nauwelijks effecten zijn op vestiging en/of broedsucces van genoemde soorten. Tijdelijke effecten zijn vooral te verwachten door het gebruik van de aan- en afvoerweg binnendijks, langs het natuurontwikkelingsgebied in de Schakerloopolder. Door aan- en afvoer van materiaal zal de verkeersintensiteit op de weg binnendijks toenemen. Het broedsucces van de toetsingssoorten die kort langs deze weg broeden, kan tijdelijk afnemen door een toename van verstoring door geluid. Hoogstwaarschijnlijk zullen deze soorten verder van de weg gaan broeden.

De bruine kiekendief broedt binnen de 200 meter beïnvloedingsgrens en ook hier zal er werkverkeer rijden over een aan- en afvoerweg binnendijks. In tegenstelling tot de broedvogels in het natuurgebied heeft de

bruine kiekendief nauwelijks uitwijkmogelijkheden buiten de 200 meter beïnvloedingszone. Mogelijk hebben de werkzaamheden aan de dijk en het voorbij rijdende werkverkeer een negatief effect op het broedsucces van de bruine kiekendief. Het werkelijke versturende effect is moeilijk in te schatten omdat de soort niet direct langs de transportweg broedt. Extra mitigerende maatregelen zijn echter gewenst om de verstoring tot een minimum te beperken. Deze worden besproken in 8.3.

Het gehele dijktraject is momenteel opengesteld voor recreanten. Van extra versturende effecten op broedvogels langs het projectgebied, door een toename van recreanten, is geen sprake. Omdat genoemde broedvogelsoorten voldoende ruimte hebben in het natuurontwikkelingsgebied in de Schakerloopolder en er mitigerende maatregelen voor de bruine kiekendief genomen worden, worden er geen significante effecten op deze vogelsoorten verwacht.

8.2.2 Effecten op de functie hoogwatervluchtplaats (hvp)

Verstoring van hvp's kan leiden tot extra energieverbruik voor de vogels door het moeten opvliegen, het uiteenvallen van groepen en mogelijk tot het verlaten van het gebied.

Met name voor de kluut en slobend is het natuurontwikkelingsgebied in de Schakerloopolder van belang als hoogwatervluchtplaats. Door een toename van geluid van de werkzaamheden en het af- en aanrijden van werkverkeer kan een gedeelte van het natuurontwikkelingsgebied tijdelijk minder geschikt zijn als HVP voor deze (maar ook voor andere) toetsingssoorten. Het effect zal naar verwachting beperkt zijn, omdat de vogels kunnen uitwijken naar andere, verder van de dijk gelegen delen van het natuurontwikkelingsgebied en naar gebieden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Daarbij is een gedeelte van de aanwezige Kluten een lokale broedvogel. Er worden geen permanente effecten op het voedselgebied en de hoogwatervluchtplaatsen verwacht.

Voor overige soorten is het dijktraject van beperkt belang als hvp. Rotganzen komen in het natuurontwikkelingsgebied veelvuldig voor, maar buiten de periodes waarin de werkzaamheden zullen plaatsvinden. Concluderend worden er geen significant negatieve effecten verwacht

8.2.3 Effecten op binnendijs rustgebied zonder hvp-functie

Binnendijs rustgebieden zonder hvp-functie zijn vooral gelegen in de Schakerloopolder. Een significante verstoring door de werkzaamheden zelf wordt niet verwacht omdat er vooral buitendijs wordt gewerkt en de vogels voldoende binnendijs uitwijkmogelijkheden hebben. Het buitendijs fietspad heeft geen invloed op het binnendijs rustgebied.

8.2.4 Effecten op de functie van het buitendijs gebied als foerageergebied

Ter hoogte van de dijkverbeteringswerkzaamheden aan het dijktraject Tholen 2 komen behoudens een heel klein strandje geen droogvallende slikken voor waardoor er geen sprake is van een eventuele beïnvloeding van op droogvallend slik fouragerende vogels. Overige foeragerende vogels hebben de gehele kom van de Oosterschelde als uitwijkmogelijkheid.

Concluderend worden er geen significante effecten op de foerageerfunctie verwacht.

8.2.5 Effecten op overige kwalificerende soorten

De Gewone zeehond en de Noordse woelmuis komen niet voor binnen de invloedzone van het onderzoeksgebied.

8.2.6 Effecten op habitattypen

Het traject Tholen 2 heeft een lengte van ongeveer 3.7 km. Het gehele voorland van het traject Tholen 2 kenmerkt zich door ondiep en plaatselijk redelijk diep water (plaatselijk tot - 45 meter) en behoort derhalve beneden de gemiddeld hoogwaterlijn tot het habitatype 1160 (grote, ondiepe krekens en baaien).

De teen van de dijk blijft op dezelfde plaats liggen als in de huidige situatie. De kreukelberm wordt over het gehele dijktraject met ca. 2 meter verbreed. Plaatselijk is de verbreding van de kreukelberm minder door de aanwezigheid van een gemaal, het haventje bij Strijenham en een verbreding van de dijk naar aanleiding van een oude dijkwal. De verbreding leidt tot kwaliteitsverandering van het habitatype grote, ondiepe krekens en baaien over een oppervlakte van maximaal 7.400 m². Een positief bijkomend effect hierbij is dat de uitbreiding van de kreukelberm kan bijdragen aan de diversiteit aan substraat in de Oosterschelde.

Het gebruik van de werkstrook leidt tot tijdelijke aantasting van het habitatype. De werkstrook is maximaal 15 meter breed. Deze aantasting vindt plaats op een oppervlakte van maximaal 55.500 m². In werkelijkheid zal het om een minder grote oppervlakte gaan, aangezien de werkstrook niet over de gehele lengte en breedte permanent in gebruik is.

In het onderzoeksgebied komen geen soortenrijke wervegetaties voor en er zijn dus ook geen effecten op deze biotoop te verwachten. De aanwezige wervegetatie zal als gevolg van de werkzaamheden verdwijnen. Omdat de wervegetatie als 'redelijk soortenrijk' getypeerd is (Jentink, 2005. Detailadvies Tholen 2) wordt een "schone koppen" constructie toegepast. Dit houdt in dat de steenbekleding van de ondertafel na het overlagen met ingegoten breuksteen wordt schoongeborsteld of dat het voorzichtig wordt afgestrooid met lavasteenslag. Hierdoor verbeteren de hechtingsmogelijkheden voor wieren en kan de wervegetatie zich herstellen. De werkzaamheden zullen daarom niet leiden tot significant negatieve effecten.

Als gevolg van de aanpassing van de kreukelberm is er echter een permanent ruimtebeslag van 0,47 hectare. Gelet op de kleine oppervlakte – het gebied maakt minder dan 0,0025% uit van het totale oppervlak van deze habitatype - wordt het effect niet als significant beschouwd. Het verlies aan oppervlak dient echter wel te leiden tot een herstelopgave.

Langs het dijktraject komen geen overige habitatypen in het kader van de Habitatrichtlijn voor.

8.2.7. Effecten ten gevolge van het gebruik van (binnen- en buitendijkse) onderhoudswegen

Er kan worden aangenomen dat de verstoring van vogels door recreanten als gevolg van het reeds aanwezig zijn van een recreatief buitendijks fietspad niet vergroot zal worden. Er worden dan ook geen effecten verwacht.

Het gebruik van de binnendijkse onderhoudsweg ten tijde van de werkzaamheden is reeds ter sprake gekomen in par. 8.2.1.

8.3. Mitigerende maatregelen

Door de werkzaamheden treden voor sommige soorten negatieve effecten op. Daarom worden mitigerende maatregelen genomen, om het effect te verzachten en om te voorkomen dat het effect significant wordt. De standaard mitigerende maatregelen worden hieronder benoemd. Ze zijn beschreven in bijlage 3 van de passende beoordeling

- Vóór 15 maart wordt de vegetatie op het buitentalud en kruin zeer kort gemaaid.
- Langs de dijk wordt in één dezelfde richting gewerkt of gereden.
- Er wordt nooit overal tegelijk aan de dijk gewerkt; het zijn eenheden j van materieel die langzaam langs de dijk opschuiven. Tussen twee 'dijkovergangen' wordt er wel over de gehele lengte geregeld met materieel gereden (meestal buitendijks heen, binnendijks terug).
- De breedte van werkstrook bedraagt buiten de zeegrastrajecten maximaal 15 meter, gerekend vanuit de waterbouwkundige teen van de dijk, én de werkstrook wordt zo smal mogelijk gehouden, in zoverre dat technisch en logistiek uitvoerbaar is.
- De kreukelberm is maximaal 5 meter breed.
- Vrijkomende grond en stenen worden, daar waar het voorland uit slik bestaat, in de kreukelberm verwerkt en niet in de gehele werkstrook (stenen en grond zo egaal mogelijk over grote dijk lengte verdelen, waardoor de ophoging zo min mogelijk wordt). Perkoenpalen worden verwijderd en afgevoerd. Overig vrijkomend materiaal; wordt verwijderd en afgevoerd.
- Voorland (slik, voor zover aanwezig) in de werkstrook dient aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke hoogte te worden teruggebracht.
- Er vindt geen opslag van materiaal en grond buitendijks buiten de werkstrook plaats, ook niet in aangrenzende dijktrajecten.
- Er vindt geen betreding van het voorland buiten de werkstrook plaats, niet door personen noch met materieel.
- Bij de keuze voor steenbekleding wordt gekozen voor een type waarbij de huidige vaatplanten en wieren terug kunnen keren en waar mogelijk betere groeiomstandigheden worden gecreëerd.
- Tijdens het werk wordt het werkterrein en de invloedzone regelmatig gecontroleerd op aanwezigheid van relevante (beschermd en kwalificerende) soorten.
- Locatie specifieke mitigerende maatregelen ten behoeve van (beschermd) soorten worden getroffen binnen de kaders van de Gedragscode Flora- en faunawet voor de Unie van Waterschappen.

Naast deze standaard mitigerende maatregelen zal ten behoeve van de bruine kiekendief de verstoring voor een groot gedeelte worden gemitigeerd, door voor 15 juli geen werkzaamheden uit te voeren ter hoogte van de Klaas van Steelandpolder.

8.4. Cumulatieve effecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de cumulatieve effecten die gezamenlijk met de dijkverbeteringswerken een effect kunnen hebben op de hier behandelde natuurwaarden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (het bereiken van een nieuw morfologisch evenwicht

na het uitvoeren van de deltawerken en de verwachte zeespiegelstijging) als diverse menselijke activiteiten in het gebied zoals scheepvaart, visserij, recreatie en andere.

Door de werkzaamheden op het traject Tholen 2 (ruimtebeslag en transport) vindt een tijdelijke verstoring plaats van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Te denken valt aan broedvogels zoals bruine kiekendief, tureluur, kluut, bontbekplevier, noordse stern en visdief

Daarnaast zal 0,47 ha van de habitattype 1160 verloren gaan. Verdere menselijke activiteiten, die ook een negatieve invloed kunnen hebben op de genoemde soorten en habitats zijn visserij en recreatie in het gebied, maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid.

Algemene autonome ontwikkelingen

De Oosterschelde is een zout getijdenwater, dat zeewaarts en landwaarts wordt begrensd door de Stormvloedkering en de compartimenteringsdammen. Als gevolg van de afsluitingen zijn er zowel de stroomsnelheden als ook de dynamiek afgenomen. Er wordt geen rivierslib meer aangevoerd en de geulen zijn te ruim gedimensioneerd. Het gevolg is de zogenoemde 'zandhonger', dat wil zeggen dat platen, slikken en schorren eroderen om de geulen op te vullen. Dit zorgt ervoor dat de oppervlakte intergetijdengebieden jaarlijks afneemt met 40 à 50 ha. Het verlies van intergetijdengebied en het verminderen van de droogvalduur betekent een afname van foerageermogelijkheden voor steltlopers. In het doelendocument van juni 2006 wordt er echter rekening mee gehouden dat de teruggang van het intergetijdengebied niet gekeerd kan worden en zijn de doelen op deze afname afgestemd.

Recreatie

De Oosterschelde vormt een aantrekkelijk recreatiegebied, vooral in de zomer. Door geluid en aanwezigheid van o.a. wandelaar, fietsers, boten, (kite-)surfers, sportvissers (inclusief pieren-spitters) kunnen broedende, foeragerende, overtuigende of rustende vogels en zeehonden verstoord worden. In het geval van de dijkverbeteringswerken zijn vooral de fietsers en wandelaars van belang door hun verstoringseffecten op vogels. Er kan worden aangenomen dat als gevolg van de dijkverbeteringswerkzaamheden de verstoring door recreanten zou kunnen toenemen door de aanwezigheid van nieuwe verharde onderhoudspaden indien ze dichtbij een hvp, een slik of schor liggen. Door het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. afsluiten van onderhoudspaden) wordt voorkomen dat er (significant) negatieve effecten van recreanten als gevolg van de werkzaamheden optreden. Voor recreatie in het algemeen geldt dat maatregelen zijn genomen zoals het afsluiten van kwetsbare gebieden om (significant) negatieve effecten van recreatie op de natuurwaarden van de Oosterschelde te voorkomen.

Visserij

Er worden verschillende vormen van visserij (boomkorvisserij, mosselteelt, vaste vistuigen, mechanische en handmatige kokkelvisserij) in het gebied uitgeoefend die kunnen leiden tot verstoring van vogels en zeehonden door geluid, voedselcompetitie en tot beschadiging van de kwalificerende habitats zoals habitattype 1160 (grote baaien). Het bezoeken van kokkelbanken tijdens laagwater in verband met handmatige kokkelvisserij kan een verstoring van rustende of foeragerende vogels tot gevolg hebben. Door de regelgeving zoals het Schelpdierbesluit en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen bij het uitoefenen van bijvoorbeeld mechanische en handmatige kokkelvisserij worden negatieve effecten zoals voedselcompetitie en beschadiging van kwalificerende habitats zo goed mogelijk beperkt.

Dijkverbeteringswerken

Door de dijkverbeteringswerken kan het intergetijdengebied permanent worden aangetast. De kenmerkende planten en dieren die zich door aanleg van de harde oeverbeschoeiingen op de dijken hebben kunnen ontwikkelen, blijven ook in de toekomst gehandhaafd. Verder kunnen broedende, rustende en foeragerende vogels verstoord worden. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen (zie par. 8.3.) worden negatieve effecten voor vogels en habitats verzacht en significante effecten voorkomen.

Overige activiteiten

Windmolens kunnen negatieve effecten veroorzaken o.a. door geluid of leiden tot aanvaarding. Door het snijden van zeegroenten kan een tijdelijke en plaatselijke verstoring plaatsvinden van de functie van de schorren als hvp-, rust-, foerageer- en broedplaats voor vogels. Door betreding van het schor kan het tot verstoring van de vegetatie komen. Door het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten verzacht en significante effecten voorkomen. Nieuwe activiteiten worden middels het verlenen van vergunningen geregeld.

8.5. Conclusie passende beoordeling en cumulatieve effecten

Omdat op voorhand significante effecten op de soorten en habitats waarvoor de Oosterschelde als speciale beschermingszone is aangemeld niet uitgesloten kunnen worden, is een passende beoordeling gemaakt van het dijkverbeteringsproject Tholen 2, waarbij rekening is gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van de Oosterschelde.

Er is onderscheid te maken in permanente effecten en tijdelijke effecten (verstoring tijdens de uitvoering van de werkzaamheden).

Door de werkzaamheden vindt een tijdelijke verstoring plaats van de functie van het gebied als hoogwatervluchtplaats, rustgebied, foerageergebied en broedgebied van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Deze effecten worden door een aantal te treffen mitigerende maatregelen en/of door de aanwezigheid van slechts lage aantallen van bepaalde vogelsoorten en/of van de aanwezigheid van uitwijkmogelijkheden aanzienlijk beperkt, waardoor deze in relatie tot de in de Oosterschelde beschikbare gebieden als niet significant aan te merken zijn.

Het onderhoudspad wordt opengesteld voor recreanten. Er worden echter geen significante effecten verwacht, omdat op dit (buitendijkse) traject grenst aan diep water.

Het habitatverlies (1160, grote, ondiepe krekens en baaien) is te verwaarlozen en niet significant, maar leidt wel tot een herstelopgave.

Andere kwalificerende natuurwaarden worden niet negatief beïnvloed door de voorgenomen werkzaamheden.

Cumulatieve effecten

Er worden geen significant negatieve effecten verwacht van de dijkverbeteringswerkzaamheden in relatie met verdere menselijke activiteiten (cumulatie). Door de dijkverbeteringswerken kan het komen tot (tijdelijke) verstoring van vogels en habitats (1160). Door het nemen van mitigerende maatregelen wordt de verstoring zo ver mogelijk verzacht. De hier getoetste dijkverbeteringswerken hebben slechts invloed op habitattypen 1160, waarvoor een herstelopgave geldt.

Verdere dijkversterkingsprojecten die eveneens in 2007 worden uitgevoerd in de Oosterschelde zijn de Anna Jacobapolder, Kramers-/PrinsHendrikspolder, Polder Burgh- en Westland en Snoodijkpolder en Vliete- en Thoornpolder.

Omdat de deze werken verspreid over de Oosterschelde uitgevoerd worden, valt niet te verwachten dat ze dezelfde vogels zullen beïnvloeden. De andere in het Natura 2000-gebied Oosterschelde plaatsvindende activiteiten hebben vooral (tijdelijke en plaatselijke) verstoring van vogels, zeehonden en (de bodem van de) habitattypen 1160, 1310, 1320 en 1330 tot gevolg. De verschillende andere activiteiten vinden vaak ruimtelijk en tijdelijk van elkaar gescheiden plaats, en vogels kunnen op andere locaties uitwijken. Door regelgeving en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voor vogels en habitats verzacht en significante effecten voorkomen.

Op basis van deze passende beoordeling en de op dit moment best beschikbare informatie komen wij tot de conclusie dat met het uitvoeren van de werken inclusief bovengenoemde mitigerende maatregelen de natuurlijke kenmerken van de Oosterschelde niet significant zullen worden aangetast, ook niet in cumulatie met de andere projecten en plannen.

Deze conclusie geldt nadrukkelijk onder de door ons geformuleerde vergunningvoorwaarden.

9. Bespreken van de advisering en of inspraak

Hierna volgt de bespreking van de inspraakreacties, voor zover deze niet hiervoor (impliciet) aan de orde zijn geweest en dan wel hiervoor aan de inspraak volledig tegemoet is gekomen. Bij de bespreking zal, omdat hier slechts de aanvraag ter beoordeling ligt, niet worden ingegaan op reacties die voorstellen inhouden voor mogelijk te verrichten onderzoek en voorstellen voor nieuw dan wel aanvullend beleid.

Er is geen reactie ontvangen.

10. Besluit

Gelet op het voorgaande, en gezien de ter zake ingekomen adviezen, verlenen wij de door u gevraagde vergunning ex artikel 19d, eerste lid, Natuurbeschermingswet 1998 voor het uitvoeren van dijkverbeteringswerkzaamheden aan het dijktraject Tholen 2 in het Natura 2000-gebied Oosterschelde. Ter bescherming van de in het natuurmonument aanwezige natuurwaarden verbinden wij aan deze vergunning de volgende voorschriften:

1. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd overeenkomstig de bij de aanvraag ingediende plannen.
2. Treffen van mitigerende maatregelen zoals genoemd onder 8.3.
3. Fasering van de werkzaamheden (tijdelijk en ruimtelijk) zodat altijd uitwijkmogelijkheden voor de vogels beschikbaar zijn.
4. Bij de inzet van hydraulische machines dient te worden voorkomen dat er olielekage plaats vindt. Mocht er desondanks toch verontreiniging plaats vinden dan dient dit naar een erkende verwerker te worden afgevoerd.
5. Vrijkomend gebiedsvreemd materiaal dient tot buiten het Natura 2000-gebied te worden afgevoerd.
6. De uitvoering van de werkzaamheden leidt tot een herstelopgave die in nader overleg met de Provincie Zeeland zal worden bepaald.
7. De houder van deze vergunning is verplicht deze op eerste verzoek te tonen aan personeel van politie, de provincie Zeeland en de Algemene Inspectie Dienst.
8. Bij niet nakomen van de voorwaarden door de vergunninghouder kan deze vergunning te allen tijde ingetrokken worden of kunnen nadere voorwaarden worden gesteld.
9. De aanvang van de werkzaamheden dient te worden gemeld aan de heer C. Beekman medewerker Handhaving van de provincie Zeeland (tel: 0118-631956 of per e-mail c.beekman@zeeland.nl)

Deze vergunning is geldig tot en met 31-12- 2008.

Tegen dit besluit kunt u (en dat geldt voor iedere belanghebbende) schriftelijk bezwaar maken.

Het bezwaarschrift richt u aan:

Gedeputeerde staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg.

In uw bezwaarschrift neemt u tenminste op uw naam, uw adres, de datum, tegen welk besluit u bezwaar maakt en waarom, alsmede uw handtekening.

U moet het bezwaarschrift binnen 6 weken na de dag waarop dit besluit is bekend gemaakt indienen. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending (zie boven). Overschrijding van de termijn kan er toe leiden dat met uw bezwaren geen rekening meer wordt gehouden.

Indien u overweegt bezwaar te maken, wordt u desgewenst een informatiefolder toegezonden. U kunt deze aanvragen via telefoonnummer 0118-631260. U kunt deze informatie ook downloaden via www.zeeland.nl/bestuurenorganisatie/bestuur/bezwaar-enberoep.

Voor de goede orde wijzen wij erop dat het bezwaar niet de werking van het besluit schorst. Op grond van art. 8.81, lid 1 van de Algemene wet bestuursrecht kan de indiener van een bezwaarschrift bij de voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een verzoek om een voorlopige voorziening indienen, indien - gelet op de betrokken belangen - onverwijlde spoed dit vereist.

Uw verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening richt u aan:

Voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. Voor de behandeling van een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
namens dezen,

drs. D.C. Kruis,
hoofd Afdeling Landelijk Gebied en Water.